Tradus şi revizuit de IER (www.ier.ro)

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI
SECŢIA A TREIA

HOTĂRÂREA
din 1 octombrie 2013
În Cauza Ţicu împotriva României
(Cererea nr. 24575/10)
Strasbourg

Hotărârea devine definitivă în condiţiile prevăzute la art. 44 § 2 din Convenţie. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În Cauza Ţicu împotriva României,
Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secţia a treia), reunită într-o cameră compusă din Josep Casadevall, preşedinte, Alvina Gyulumyan, Corneliu Bîrsan, Ján Šikuta, Luis López Guerra, Nona Tsotsoria, Valeriu Griţco, judecători, şi Santiago Quesada, grefier de secţie,
după ce a deliberat în camera de consiliu, la 10 septembrie 2013,
pronunţă prezenta hotărâre, adoptată la aceeaşi dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 24575/10 îndreptată împotriva României, prin care un resortisant al acestui stat, domnul Nicolae Ţicu („reclamantul”), a sesizat Curtea la 24 martie 2010, în temeiul art. 34 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale („*Convenţia*”).
2. Reclamantul a fost reprezentat de E. Crăciun, avocat în Bacău. Guvernul român („Guvernul”) a fost reprezentat, succesiv, de agenţii guvernamentali, doamnele I. Cambrea şi C. Brumar, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.
3. Reclamantul a susţinut în special că a fost supus, pe durata privării sale de libertate, la tratamente contrare art. 3 din Convenţie.
4. La 17 octombrie 2011, cererea a fost comunicată Guvernului. În conformitate cu art. 29 § 1 din Convenţie, aceasta a hotărât, de asemenea, că admisibilitatea şi fondul cauzei vor fi examinate împreună.

ÎN FAPT

I. **Circumstanţele cauzei**

5. Născut în 1973, reclamantul execută în prezent o pedeapsă de douăzeci de ani de închisoare în Penitenciarul Bacău.
6. Încă din copilărie, acesta fost diagnosticat cu oligofrenie, boală care a cauzat o întârziere considerabilă în dezvoltarea sa mentală şi psihică. Din cauza acestei patologii severe, handicapante şi ireversibile, reclamantul beneficiază de o alocaţie socială. Nu a beneficiat niciodată de şcolarizare sau de formare profesională şi este analfabet. A locuit cu părinţii lui, pe care îi ajuta la sarcinile domestice.

A. **Procedura penală desfăşurată împotriva reclamantului**

7. În noiembrie 2003, reclamantul a fost arestat şi acuzat de participare la o tâlhărie soldată cu decesul victimei.

8. În urma expertizei psihiatrice efectuate în cursul procedurii penale, s-a ajuns la concluzia că reclamantul avea capacităţi intelectuale extrem de reduse, dar că discernământul său nu era total anulat, acesta fiind conştient de actele sale şi de consecinţele lor.

9. La 15 octombrie 2004, în faţa Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie şi în prezenţa avocatului său desemnat din oficiu, reclamantul a renunţat să formuleze recurs împotriva hotărârii pronunţate în primă instanţă de Tribunalul Neamţ, prin care a fost condamnat la douăzeci de ani de închisoare.

10. În 2009, reclamantul a solicitat revizuirea acestei hotărâri, susţinând că Tribunalul Neamţ nu a luat în considerare în mod corespunzător starea sa mentală atunci când a participat la săvârşirea infracţiunii. La 6 mai 2009, Tribunalul Neamţ a respins această cerere de revizuire, pe motiv că fusese efectuată deja o expertiză psihiatrică.

B. **Privarea de libertate a reclamantului**

1. Condiţiile de detenţie

11. Reclamantul şi–a ispăşit pedeapsa succesiv în Penitenciarele Bacău, Jilava, Iaşi şi Giurgiu. Versiunile părţilor referitoare la condiţiile de detenţie din aceste penitenciare diferă.

12. Reclamantul afirmă că a fost deţinut în celule supraaglomerate, fără a putea să beneficieze de condiţii minime de igienă şi că a fost privat de orice activitate sportivă sau socială.

13. Guvernul precizează că reclamantul a dispus de un spaţiu personal care a variat între 1,58 m^2 pentru celulele normale şi 4 m^2 pentru cele din cadrul infirmeriei din Penitenciarul Bacău, şi adaugă că acest spaţiu era, în medie, de 1,56 m^2 în Penitenciarul Iaşi şi 3,62 m^2 în Penitenciarul Giurgiu. În ceea ce priveşte datele pentru Penitenciarul Jilava, Guvernul adaugă că acestea nu mai sunt disponibile.

14. Guvernul arată că celulele erau dotate cu toalete separate şi dispuneau de apă curentă, încălzire, ventilaţie şi acces la lumină naturală. Conform acestuia, celulele erau mobilate convenabil şi curăţate periodic.

15. În ceea ce priveşte igiena corporală, Guvernul menţionează că deţinuţii aveau acces la duşuri comune o dată sau de două ori pe săptămână, timp de cel puţin cincisprezece minute.

16. Guvernul afirmă că reclamantul avea posibilitatea să participe la activităţi socio-educative, să citească ziare sau să se uite la televizor. Conform acestuia, reclamantul a participat, în cadrul Penitenciarului Iaşi, la un program de alfabetizare, precum şi la campanii de informare, educare şi comunicare privind teme legate de sănătate, morală şi religie. Guvernul precizează că, în toate penitenciarele, reclamantul putea să se plimbe în curte în fiecare zi o perioadă de timp cuprinsă între treizeci de minute şi două ore şi că hrana era adaptată problemelor de sănătate ale acestuia.

2. Monitorizarea stării de sănătate a reclamantului şi a tratamentului său medical

17. Reclamantul a fost spitalizat de cel puţin treisprezece ori în penitenciare-spital. Acesta este în permanenţă sub tratament cu neuroleptice.

18. În decembrie 2003 şi în februarie 2004, acesta a fost supus unor examene clinice pentru hematoame şi traumatisme la nivelul picioare.

19. În mai 2004, cu ocazia unui control medical, acesta a afirmat că este victima unor agresiuni din partea altor deţinuţi. În acelaşi an, acesta a fost spitalizat de mai multe ori pentru tulburări psihiatrice şi intestinale şi pentru diverse infecţii.

20. O expertiză medico-legală din data de 16 ianuarie 2006 a concluzionat că, în ciuda patologiei complexe a reclamantului, tulburările acestuia puteau fi tratate în penitenciare-spital.

21. În ianuarie 2006, reclamantul a suferit o decompensare depresivă şi a ingerat o cantitate mare de medicamente. A fost spitalizat în mai multe rânduri în secţiile de psihiatrie din cadrul penitenciarelor-spital.

22. În martie 2006, a fost spitalizat pentru o fractură la braţul stâng şi a fost supus mai multor intervenţii chirurgicale pentru reconstrucţia cotului.

23. În 2007, reclamantul a fost supus unor examene endocrinologice, genetice şi neurologice. Examenele au stabilit că acesta suferea, pe lângă oligofrenie, de o boală genetică, sindromul Klinefelter, care îi agravase retardul mental şi psihic şi care îi provocase, de asemenea, inversiunea unora dintre caracterele sexuale morfologice.

3. Cererea de punere în libertate din motive medicale

24. În 2007, reclamantul, asistat de un avocat, a solicitat punerea sa în libertate, pe motiv că afecţiunile de care suferea erau incompatibile cu regimul de detenţie.

25. În iulie 2008, a fost supus unei expertize de către un institut judeţean de medicină legală. Acest institut a concluzionat că tulburările psihiatrice ale acestuia nu erau incompatibile cu regimul de

detenţie, cu condiţia să fie monitorizat de medici psihiatrii şi să primească permanent tratament medicamentos. În ceea ce priveşte sindromul Klinefelter, de care suferea reclamantul, comisia de expertiză a adăugat că această patologie putea să fie, în principiu, tratată şi în penitenciare-spital. Totuşi, aceasta a recomandat consultarea unor medici endocrinologi şi continuarea examenelor medicale pentru stabilirea tratamentului adecvat.

26. Cu ocazia acestei expertize, reclamantul s-a plâns se agresiuni sexuale violente din partea altor deţinuţi.

27. Prin hotărârea din 23 septembrie 2008, Tribunalul Bacău a respins cererea de punere în libertate, pe motiv că reclamantul putea fi tratat în reţeaua de penitenciare-spital. Curtea de Apel Bacău, sesizată cu un recurs de către reclamant, a confirmat această hotărâre prin hotărârea definitivă din 20 noiembrie 2008.

4. Plângerile reclamantului cu privire la agresiunile din partea altor deţinuţi

28. În afară de plângerile exprimate cu ocazia celor două examene medicale efectuate în mai 2004 şi iulie 2008, reclamantul a semnalat de mai multe ori autorităţilor penitenciare faptul că era victima agresiunilor din partea altor deţinuţi.

29. La 28 februarie 2006, acesta s-a plâns că a fost bătut de doi dintre deţinuţii din Penitenciarul Bacău. Aceştia din urmă au recunoscut faptele şi au fost sancţionaţi de către comisia disciplinară, care a suspendat dreptul de vizitare al acestora timp de o lună.

30. La 8 iulie 2009, Directorul Penitenciarului Iaşi a informat parchetul că reclamantul se plângea de o agresiune. Parchetul a înregistrat sesizarea şi a întrebat dacă reclamantul dorea să depună o plângere oficială împotriva agresorului său. Drept răspuns la această solicitare, parchetul a primit o scrisoare care avea, în partea de jos a paginii, menţiunea „nu depun plângere”. Parchetul nu a dat curs sesizării.

31. La 14 martie 2010, reclamantul a declarat că a fost supus unei agresiuni din partea deţinutului D.F. La 16 martie 2010 a fost examinat de către un medic legist, care nu a identificat nicio urmă de violenţă, dar a precizat că nu excludea eventualitatea unei agresiuni. Parchetul, informat de către Directorul Penitenciarului Iaşi, a întrebat din nou dacă reclamantul dorea să depună plângere. În partea de jos a scrisorii adresate parchetului, se menţiona „depun plângere”. Parchetul nu a dat curs sesizării.

32. La 31 martie 2010, reclamantul a declarat că a fost victima unei agresiuni din partea deţinutului S.B. Directorul Penitenciarului Iaşi a informat parchetul că nu exista niciun deţinut cu numele S.B. în penitenciarul respectiv. A adăugat că un ofiţer de poliţie l-a interogat pe reclamant şi acesta din urmă şi-a retras plângerea. La 20 mai 2010, parchetul a clasat cauza, pe motiv că faptele denunţate nu existau. **33**. La 1 iunie 2010, reclamantul a declarat că a suferit o nouă agresiune în cadrul Penitenciarului Iaşi. Medicul penitenciarului şi un medic legist au constatat urme de violenţă pe faţa acestuia. Parchetul a înregistrat plângerea, dar nu i-a dat curs.

34. La 2 iulie 2010, reclamantul a declarat că a suferit o nouă agresiune în cadrul Penitenciarului Iaşi. Medicul penitenciarului a constatat urme de violenţă pe braţul drept al acestuia. Parchetul a înregistrat plângerea, dar nu i-a dat curs.

II. **Dreptul intern relevant**

35. În temeiul dispoziţiilor art. 63, 180 şi 181 din Codul penal în vigoare la momentul faptelor, lovirea sau actele de violenţă se pedepseau cu amendă sau cu închisoare.

36. Posibilitatea contestării în faţa instanţelor a unei rezoluţii de clasare sau a unei rezoluţii de neîncepere a urmăririi penale este prevăzută la art. 278^1 C. proc. pen., în urma modificării acestui cod prin Legea nr. 281 din 24 iunie 2003, intrată în vigoare la 1 ianuarie 2004.

III. **Textele Consiliului Europei**

37. Observaţiile Comitetului European pentru Prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante („CPT”), în urma vizitelor efectuate în penitenciarele din România, sunt rezumate în hotărârea *Iacov Stanciu împotriva României* (nr. 35972/05, pct. 113-129, 24 iulie 2012).

38. CPT a constatat anumite nereguli în funcţionarea serviciilor de sănătate. În anumite cazuri, s-a constatat că accesul la un medic, inclusiv un medic legist, era diferit sau chiar refuzat şi că examenele medicale efectuate erau sumare şi desfăşurate superficial (a se vedea rapoartele CPT/Inf(2003)25, pct. 30, CPT/Inf(2004)10, pct. 44, şi CPT/Inf(2008)41, pct. 19).

39. Ţinând seama de aceste constatări, CPT a recomandat autorităţilor române să ia măsurile adecvate pentru ca orice deţinut care prezintă urme de violenţă să fie examinat întotdeauna de un medic.

40. Recomandarea R (98) 7 privind aspectele etice şi organizaţionale ale asistenţei medicale în penitenciare şi Recomandarea Rec(2006)2 R (98) 7 privind normele penitenciare europene recomandă plasarea şi îngrijirea deţinuţilor care suferă de tulburări mentale grave într-o unitate sanitară care dispune de un echipament adecvat şi de un personal calificat [a se vedea articolul 55 din Recomandarea R (98) şi articolele 47.1 şi 47.2 din Recomandarea R Rec (2006) 2].

ÎN DREPT

I. **Cu privire la pretinsa încălcare a art. 3 din Convenţie**

41. Reclamantul se plânge de relele condiţii de detenţie din diversele penitenciare în care şi-a ispăşit pedeapsa, în special de supraaglomerarea din penitenciare şi de neregulile în acordarea îngrijirilor medicale. De asemenea, le reproşează autorităţilor că nu şi-au îndeplinit obligaţia de a desfăşura o anchetă efectivă privind circumstanţele agresiunilor săvârşite asupra sa de unii dintre ceilalţi deţinuţi. În această privinţă, invocă art. 3 din Convenţie, redactat după cum urmează:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.” »

A. **Cu privire la admisibilitate**

42. Guvernul invocă neepuizarea căilor de atac interne.

43. În ceea ce priveşte condiţiile de detenţie a reclamantului, Guvernul susţine că acesta ar fi putut sesiza judecătorul delegat la penitenciarele în cauză sau instanţele civile competente cu o acţiune privind condiţiile materiale de detenţie sale sau lipsa îngrijirilor medicale pretinsă de reclamant.

44. În ceea ce priveşte acuzaţia referitoare la omisiunea cercetării agresiunilor la care a fost supus reclamantul, Guvernul îi reproşează acestuia că nu a depus plângere împotriva agresorilor săi şi că nu a contestat în faţa instanţelor interne competente hotărârile de clasare ale parchetului.

45. Potrivit Guvernului, căile de atac citate anterior ar fi putut fi eficiente şi ar fi permis remedierea situaţiei denunţate de reclamant.

46. Reclamantul contestă acest argument. Conform acestuia, având în vedere starea sa deosebită de vulnerabilitate, violenţele şi ameninţările exercitate asupra sa, precum şi lipsa oricărei investigaţii, îi era imposibil să depună plângerile şi să introducă acţiunile menţionate de Guvern. În plus, acesta subliniază că mai multe plângeri pentru agresiune depuse de el au rămas fără răspuns.

47. În ceea ce priveşte capătul de cerere referitor la condiţiile materiale de detenţie, Curtea reaminteşte că a respins deja mai multe excepţii similare, după ce a hotărât că nu exista nicio cale de atac internă efectivă care să poată fi exercitată de reclamant (*Petrea împotriva României*, nr. 4792/03, pct. 37, 29 aprilie 2008; *Brânduşe împotriva României*, nr. 6586/03, pct. 37 şi 40, 7 aprilie 2009, şi *Eugen Gabriel Radu împotriva României*, nr. 3036/04, pct. 23, 13 octombrie 2009). Argumentele Guvernului nu permit să se ajungă, în prezenta cauză, la o concluzie diferită.

48. În ceea ce priveşte diversele plângeri şi acţiuni pe care le-ar fi avut la dispoziţie reclamantul pentru a obţine remedierea celorlalte aspecte ale capătului său de cerere, Curtea răspunde că, potrivit jurisprudenţei sale constante, art. 35 § 1 din Convenţie le impune reclamanţilor epuizarea căilor de atac disponibile în mod normal şi suficiente în ordinea juridică internă pentru a le permite să obţină repararea încălcărilor pretinse de aceştia. Totuşi, aceasta subliniază că trebuie să aplice respectiva regulă ţinând seama în mod corespunzător de context, cu o anumită flexibilitate şi fără un formalism excesiv. Acest lucru înseamnă că trebuie să analizeze în mod realist nu doar acţiunile prevăzute în teorie în sistemul juridic al părţii contractante în cauză, ci şi situaţia personală a reclamanţilor [*Selmouni împotriva Franţei* (MC), nr. 25803/94, pct. 77, şi, *mutatis mutandis, Sławomir Musiał împotriva Poloniei*, nr. 28300/06, pct. 73, 20 ianuarie 2009].

49. În speţă, Curtea consideră că, prin depunerea unei cereri de punere în libertate şi a mai multor plângeri la autorităţile penitenciare, reclamantul a atras atenţia suficient asupra situaţiei sale, atât în ceea ce priveşte monitorizarea sa medicală, cât şi condiţiile generale ale detenţiei sale.

50. Prin urmare, Curtea consideră că este necesar să se respingă excepţia de neepuizare a căilor de atac interne, invocată de Guvern.

51. Constatând că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat în sensul art. 35 § 3 din Convenţie şi că nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate, Curtea îl declară admisibil.

B. **Cu privire la fond**

1. *Argumentele părţilor*

52. Potrivit reclamantului, condiţiile sale de detenţie erau inumane şi degradante, în special ţinând seama de starea sa de sănătate. Acesta denunţă, de asemenea, absenţa anchetei referitoare la plângerile sale pentru agresiunile a căror victimă pretinde că a fost.

53. Făcând trimitere la descrierea condiţiilor de detenţie transmisă de penitenciarele în cauză, Guvernul susţine că respectivele condiţii de detenţie a reclamantului erau conforme cu cerinţele art. 3 din Convenţie. Acesta adaugă că reclamantul a participat la activităţi sportive şi educative adaptate nevoilor sale.

54. În ceea ce priveşte monitorizarea medicală a reclamantului, Guvernul afirmă că, în cursul detenţiei sale, acesta a făcut obiectul unei supravegheri medicale permanente în penitenciare şi în mai multe penitenciare-spital. Adaugă că reclamantul a refuzat uneori să urmeze tratamentul medical care i-a fost prescris. Guvernul precizează că reclamantul a fost spitalizat în douăsprezece rânduri, în principal pentru tulburări psihiatrice, şi că a fost supus unor examene complexe, inclusiv unor expertize medico-legale.

55. În privinţa agresiunilor suferite de reclamant, Guvernul afirmă că autorităţile interne au desfăşurat o anchetă efectivă cu privire la plângerile depuse de el.

56. În această privinţă, Guvernul precizează că reclamantul a fost examinat de un medic din cadrul penitenciarului de fiecare dată când a pretins că a fost victima unei agresiuni. Guvernul menţionează, de asemenea, că acuzaţiile reclamantului au fost aduse la cunoştinţa parchetului şi că acesta a fost interogat pentru a stabili dacă intenţiona să depună o plângere în conformitate cu normele de procedură penală. Conform Guvernului, singura dată când reclamantul a confirmat intenţia sa de a depune o plângere, acuzaţiile acestuia au avut ca rezultat, la 20 mai 2010, ulterior anchetei desfăşurate de parchet, o clasare definitivă, pe motiv că faptele denunţate nu existau.

2. Motivarea Curţii

a) Principii generale

57. Curtea reaminteşte că art. 3 din Convenţie consacră una dintre valorile fundamentale ale societăţilor democratice; acesta interzice în termeni absoluţi tortura şi pedepsele sau tratamentele inumane ori degradate, indiferent de circumstanţe şi acţiunile victimei. Curtea reaminteşte, de asemenea, că măsurile privative de libertate sunt însoţite, de regulă, de suferinţă şi umilinţe. Cu toate acestea, nu se poate considera că o plasare în detenţie ridică în sine o problemă din perspectiva art. 3 din Convenţie. De asemenea, acest articol nu poate fi interpretat ca impunând statului o obligaţie generală de a pune în libertate un deţinut din motive de sănătate sau de a-l transfera la un spital civil, pentru a-i permite să beneficieze de un anumit tip de tratament medical [a se vedea *Kudła împotriva Poloniei,* (MC), nr. 30210/96, pct. 93, CEDO 2000-XI].

58. Cu toate acestea, art. 3 din Convenţie impune statului să se asigure că orice persoană privată de libertate este deţinută în condiţii compatibile cu respectarea demnităţii umane, că modalităţile de executare a unei măsuri privative de libertate nu supun persoana în cauză unei suferinţe sau unei încercări de o intensitate care depăşeşte nivelul inevitabil de suferinţă inerent detenţiei şi că, ţinând seama de cerinţele practice din închisoare, sănătatea şi confortul persoanei private de libertate sunt asigurate în mod corespunzător, în special prin acordarea îngrijirilor medicale necesare [*Kudła,* citată anterior, pct. 94, şi *Paladi împotriva Moldova* (MC), nr. 39806/05, pct. 71, 10 martie 2009].

59. În cazul special al bolnavilor mintali, Curtea consideră că, pentru a aprecia compatibilitatea condiţiilor detenţiei acestora cu cerinţele art. 3 din Convenţie, trebuie să se ţină seama de vulnerabilitatea şi de incapacitatea lor, în anumite cazuri, de a se plânge în mod coerent sau simplu de efectele unui tratament medical primit. Pentru a se pronunţa cu privire la această compatibilitate, trei elemente trebuie să fie luate în considerare în special: starea de sănătate a reclamantului, caracterul corespunzător al îngrijirilor şi tratamentelor medicale administrate în detenţie şi caracterul oportun al menţinerii în detenţie, ţinând seama de starea de sănătate a persoanei în cauză (*Sławomir Musiał*, citată anterior, pct. 88).

60. În cele din urmă, Curtea reaminteşte că, atunci când un deţinut afirmă în mod credibil că a fost supus unor rele tratamente din partea unor codeţinuţi, diligenţa în deschiderea unei anchete oficiale de către autorităţi este esenţială pentru a evita orice aparenţă de tolerare a actelor ilegale sau de complicitate la săvârşirea acestora (a se vedea *L.Z. împotriva României*, nr. 22383/03, pct. 29, 3 februarie 2009).

b) Aplicarea în speţă a principiilor menţionate anterior

61. Curtea a examinat succesiv dacă condiţiile de detenţie a reclamantului erau compatibile cu starea sa de sănătate şi dacă autorităţile naţionale au desfăşurat o anchetă efectivă cu privire la plângerile pentru rele tratamente.

i. Cu privire la condiţiile de detenţie a reclamantului

62. Curtea consideră îngrijorătoare condiţiile de trai din penitenciarele în care a stat şi încă mai stă reclamantul. Din datele comunicate de Guvern reiese că toate aceste penitenciare se confruntau cu problema supraaglomerării şi că spaţiul individual de care dispuneau deţinuţii era inferior normei recomandate de CPT. În această privinţă, Curtea constată că, în majoritatea celulelor care au fost ocupate de reclamant, acesta dispunea de un spaţiu individual extrem de redus, sub 3 m² şi uneori chiar de 1,5 m².

63. Curtea reaminteşte că deja a concluzionat în mai multe rânduri, în privinţa României, că a fost încălcat art. 3 din Convenţie din cauza condiţiilor de detenţie necorespunzătoare (a se vedea, printre numeroase exemple, *Iacov Stanciu*, citată anterior, pct. 195).

64. Apreciază că astfel de condiţii, necorespunzătoare pentru orice persoană privată de libertate, erau cu atât mai neadecvate pentru o persoană precum reclamantul, având în vedere tulburările sale psihice şi necesitatea unei monitorizări adecvate a acestuia. În mod incontestabil, deţinuţii afectaţi de tulburări psihice riscă să se simtă într-o măsură mai mare într-o situaţie de inferioritate sau de neputinţă. În această privinţă, Curtea consideră că plasarea reclamantului, în cea mai mare parte a perioadei sale de detenţie, într-un penitenciar neadaptat pentru îngrijirea unor patologii psihiatrice l-a expus în mod cert unui risc pentru sănătatea sa şi a reprezentat o sursă de stres şi nelinişte pentru acesta (a se vedea, *mutatis mutandis, Sławomir Musiał*, citată anterior, pct. 96).

65. Desigur, reclamantul a fost spitalizat de mai multe ori, în principal pentru tratarea tulburărilor sale psihice. Documentele medicale justificative de care dispune Curtea indică, de asemenea, că a fost tratat periodic cu neuroleptice şi că are acces la cabinetele medicale din penitenciare.

66. Cu toate acestea, Curtea constată că, de la plasarea sa în detenţie şi cu excepţia perioadelor sale de spitalizare, reclamantul împarte celula cu deţinuţi sănătoşi şi că, în afara cazurilor de urgenţă medicală, este supus aceluiaşi regim ca şi ceilalţi deţinuţi, în ciuda stării sale deosebite. Din dosar reiese că medicii care au examinat persoana în cauză au sugerat că aceasta a rămas constant sub supraveghere psihiatrică. Or, deşi are acces mai mult sau mai puţin regulat la medici din cadrul penitenciarelor, reclamantul nu poate consulta un psihiatru decât în caz de urgenţă, cum a fost cazul în 2006, în urma ingerării de medicamente legate de o decompensare depresivă sau întâlniri stabilite de autorităţile penitenciare (a se vedea, *mutatis mutandis, Sławomir Musiał*, citată anterior, pct. 92).

67. În cele din urmă, Curtea observă că recomandările relevante ale Comitetului de Miniştri adresate statelor membre, şi anume Recomandarea privind aspectele etice şi organizaţionale ale asistenţei medicale în penitenciare şi Recomandarea Rec(2006)2 R (98) 7 privind Normele Penitenciare Europene, prescriu plasarea şi îngrijirea deţinuţilor care suferă de tulburări psihice grave într-o unitate sanitară care dispune de un echipament adecvat şi de un personal calificat.

68. Ţinând seama de ansamblul faptelor din prezenta cauză şi luând în considerare în special condiţiile în care a fost deţinut reclamantul, Curtea constată că a fost încălcat art. 3 din Convenţie.

ii. Cu privire la obligaţia autorităţilor de a desfăşura o anchetă efectivă cu privire la plângerile pentru rele tratamente

69. Curtea observă că reclamantul a semnalat administraţiei competente a Penitenciarului Iaşi violenţele exercitate de mai multe ori de unii dintre ceilalţi deţinuţi. Unele din plângerile sale erau susţinute de constatări ale medicilor care atestau existenţa unor abuzuri.

70. Curtea subliniază că, deşi a fost alertat de conducerea Penitenciarului Iaşi cu privire la acuzaţiile în cauză, parchetul nu a iniţiat nicio anchetă pentru a clarifica circumstanţele agresiunilor suferite de reclamant. În loc să folosească toate mijloacele de care dispunea pentru a identifica şi sancţiona persoanele responsabile pentru aceste agresiuni, parchetul s-a mulţumit să îi solicite reclamantului să depună noi plângeri referitoare la aceleaşi fapte. În plus, chiar şi după ce reclamantul a reiterat una din plângerile sale, parchetul nu i-a dat curs (supra, pct. 31).

71. În plus, Curtea constată că, în afara faptului că nu pare justificată în niciun fel depunerea unor plângeri noi pentru fapte identificate şi susţinute clar, semnalate în prealabil autorităţilor Penitenciarului Iaşi, parchetul a făcut total abstracţie de vulnerabilitatea reclamantului. În fapt, acesta din urmă, din cauza handicapului grav de care suferea şi în absenţa unui avocat, nu era în măsură să îşi susţină drepturile.

72. Având în vedere absenţa oricărui act de cercetare, Curtea concluzionează că a fost încălcat art. 3 din Convenţie, sub aspect procedural.

II. **Cu privire la celelalte pretinse încălcări**

73. Invocând mai multe articole din Convenţie, reclamantul se plânge de rezultatul procedurii penale îndreptate împotriva lui şi de respingerea cererii sale de revizuire a hotărârii prin care a fost condamnat.

74. Ţinând seama de toate elementele de care dispune şi în măsura în care este competentă să se pronunţe cu privire la pretenţiile formulate, Curtea nu constată nicio aparentă încălcare a drepturilor

şi libertăţilor garantate de articolele invocate ale Convenţiei. Rezultă că aceste capete de cerere sunt fie tardive, fie în mod vădit nefondate, şi trebuie să fie respinse în temeiul art. 35 § 3 şi 4 din Convenţie.

III. **Cu privire la aplicarea art. 41 din Convenţie**

75. Art. 41 din Convenţie prevede:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenţiei sau a protocoalelor sale şi dacă dreptul intern al înaltei părţi contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecinţelor acestei încălcări, Curtea acordă părţii lezate, dacă este cazul, o reparaţie echitabilă.” »

A. **Prejudiciu**

76. Reclamantul solicită 210 000 euro (EUR) pentru prejudiciile material şi moral pe care susţine că le-a suferit, şi anume suferinţa şi chinurile cauzate de încălcările pretinse.

77. Guvernul susţine că reclamantul nu a prezentat documente justificative şi că nu a dovedit existenţa unei legături de cauzalitate între prejudiciile în cauză şi încălcările pretinse. În orice caz, Guvernul consideră că suma solicitată este excesivă, ţinând seama de jurisprudenţa Curţii în materie.

78. Curtea consideră că reclamantul a suferit un prejudiciu moral cert din cauza tratamentelor contrare art. 3 din Convenţie la care a fost supus în cursul detenţiei sale şi a absenţei unei anchete efective cu privire la violenţele suferite de acesta. Având în vedere circumstanţele cauzei şi pronunţându-se în echitate, în conformitate cu art. 41, aceasta decide să îi acorde 24 000 EUR cu acest titlu.

B. **Cheltuieli de judecată**

79. Reclamantul solicită, de asemenea, suma de 350 EUR pentru onorariul avocatului şi cheltuielile efectuate pentru traducerea anumitor documente. Acesta prezintă documente justificative care atestă plata sumei de 1 600 lei româneşti, adică echivalentul a circa 370 EUR.

80. Guvernul contestă parţial sumele solicitate.

81. Conform jurisprudenţei Curţii, un reclamant nu poate obţine rambursarea cheltuielilor sale decât în măsura în care se stabileşte caracterul real, necesar şi rezonabil al cuantumului lor. În speţă, ţinând seama de documentele de care dispune şi de jurisprudenţa sa, Curtea consideră rezonabil să acorde reclamantului suma de 350 EUR, pentru toate cheltuielile, în ceea ce priveşte procedura iniţiată în faţa Curţii.

C. **Dobânzi moratorii**

82. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilităţii de împrumut marginal practicată de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

Pentru aceste motive**,**

CURTEA**,**

în unanimitate,

1. declară cererea admisibilă în privinţa capetelor de cerere întemeiate pe art. 3 din Convenţie şi inadmisibilă pentru celelalte capete de cerere;

2. hotărăşte că a fost încălcat art. 3 din Convenţie ca urmare a condiţiilor de detenţie a reclamantului;

3. hotărăşte că a fost încălcat art. 3 din Convenţie sub aspect procedural din cauza absenţei unei anchete cu privire la relele tratamente denunţate de reclamant:

4. hotărăşte că:

a) statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din Convenţie, următoarele sume, care trebuie convertite în moneda naţională a statului pârât, la rata de schimb aplicabilă la data plăţii:

i. 24 000 EUR (douăzeci şi patru mii euro), plus orice sumă ce ar putea fi datorată cu titlu de impozit, pentru prejudiciul moral;

ii. 350 EUR (trei sute cincizeci euro), plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit de către reclamant, pentru cheltuielile de judecată;

b) că de la expirarea termenului menţionat şi până la efectuarea plăţii, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilităţii de împrumut marginal practicată de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade, majorată cu trei puncte procentuale;

5. respinge cererea de acordare a unei reparaţii echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris, la 1 octombrie 2013, în temeiul art. 77 § 2 şi 3 din Regulamentul Curţii.

PREŞEDINTE,
JOSEP CASADEVALL

Grefier,
Santiago Quesada